

Сергій Жадан — український поет, прозаїк, есеїст, перекладач, громадський діяч. Лауреат міжнародних премій, автор роману, що став кращою книгою десятиліття конкурсу «Книга року Бі-бі-сі», людина, яка об'єднує Схід і Захід... Його літературні твори перекладені багатьма мовами. Сергій Жадан — активний організатор літературного життя України й учасник мультимедійних мистецьких проєктів.

Вже відомі читачеві твори — і низка малознаних оповідань Жадана. Співзвучність прози й поезії, текст на межі музики...

Автор та троє його друзів вирушають у мандрівку Західною Європою. Подорож — це завжди зустрічі, і часто досить дивні: митці, дисиденти, диваки, наркомани... Ці герої вже відомі, їхні історії зі щасливим кінцем давно переказані. Але, на думку автора, головне — нічого не забути. Бо забуття — це найбільша зрада, якої ніхто й ніколи не пробачить. Тому тепер — Презавантаження.

www.trade.bookclub.ua

ISBN 978-966-14-8786-3

9 789661 487863

ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННЯ

БІГМАК

СЕРГІЙ ЖАДАН

БІГ
МАК

ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННЯ

СЕРГІЙ ЖАДАН

КЛУБ
СІМЕЙНОГО
УДОЗВІЛЛЯ

СЕРГІЙ ЖАДАН

БІГ МАК

ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННЯ

ЗБІРКА

ХАРКІВ **КЛУБ**
2015 СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.161.2
ББК 84.4УКР
Ж15

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Обережно! Ненормативна лексика!

Дизайнер обкладинки *Ольга Клапак*

Колажі *Юлії Романіки*

В оформленні обкладинки використано
кадр із відеоролика Микити Печеника
«Просто люди», вип. № 81: «Сергій Жадан»

- © Жадан С., 2015
- © Печеник М., відео, 2015
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2015
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2015

ISBN 978-966-14-8786-3

ПЕРШИЙ РОЗДІЛ

БЕРЛІН, ЯКИЙ МИ ВТРАТИЛИ

Ми набрали стільки різної музики, що слухати її вже ніхто не хотів. Якись сербські народні оркестри, старі саундтреки, до того ж Сильві, як завжди, мала повні кишени свого прибабаханого нового джазу, який вона всім рекомендувала і який, крім неї, ніхто не слухав, бо цей новий джаз слухати просто неможливо. Мені взагалі здається, що, коли людина довго й наполегливо про щось розводиться, це свідчить лише про те, що вона сама все це щойно вигадала, скажімо, новий джаз; думаю, Сильві могла відкопати ці записи де-небудь на студії в себе в Празі, попсувати як слід плівки й тепер видавати їх за атональну музику. Хоч могла цього й не робити. Десь між кріслами нашого «рено», укупі з банками кóли та путівниками, мала бути ще пара альбомів старого-доброго Лу Рида, якраз періоду його найбільшого цвітіння і токсикозу, касети теж, до речі, були чеськими, така собі фірма «Глобус» шмаляла по гарячих слідах великої європейської трансформації на межі 80-х, вигрібаючи все із золотих запасів поп-музики, ось і старий-добрий Лу Рид, що називається, попав. Але до нього черга навряд чи дійде — надто енергійно Сильві

вистукує пальцями по керму в такт — якщо це можна назвати тактом — атональному місиву, що, мов із м'ясо-рубко, лізе із захриплих динаміків, умонтованих у передню панель.

— Сильві, це просто якийсь кінець цивілізації! — кричу я із заднього сидіння. — Ти справді у вільний час слухаєш це без примусу?

Сильві сміється, але, схоже, жарту мого не розуміє, та і який це в задницю жарт — так, щось подібне до її атонального джазу. Наш приятель Ґашпер, безпосередній і єдиний власник авто, валяється на правому передньому кріслі й слабо відслідковує перебіг подій навколо себе.

Учора ми розійшлися десь о пів на третю ночі, перед тим довго пили, намагаючись визначити, коли саме нам краще виїхати. Останню упаковку пива купували вже на автозаправці, Ґашпер дозволяв собі іноді такі радощі життя — набратися пива й ганяти заспанним Віднем, зрізаючи на поворотах і сигналячи поодиноким жандармам.

Можливість санкцій його не лякала — у себе вдома, у Любляні, він міг купити нове посвідчення водія так само легко, як упаковку з пивом на віденській нічній автозаправці. Ми ще здирали з пива запальничками металеві кришечки, хоч можна було їх просто скручувати; в об'єднаній Європі навіть із пива почали робити фаст-фуд, американці просто засирають мізки всьому світові своїми ноу-хау на зразок пивних пляшок із різьбою чи холодного зеленого чаю в банках. Наприкінці Ґашпер переповідав анекдоти про боснійців, потому ми розійшлися, щоб уже о дев'ятій ранку запакувати свої речі в багажник «рено» й вирушити з березневого і холодного Відня просто в напрямку Берліна.

Сісти знову за кермо Ґашпер не наважився, мав ще трохи відійти, тож поступився водійським місцем Сильві, котра, як і належитья юній порядній чешці, пиво з нами вночі на автозаправці не пила, а отже, і синдромів особливих не мала, сіла собі за кермо й давай нипати ранковими віденськими вуличками в пошуках траси на Берлін, бо дороги ніхто з нас, ясна річ, не знав, точніше, Ґашпер знав, але не в такому стані.

Ґашпер відверто віддуплявся, важко вдихав повітря й так само важко видихав його на бортове скло, від чого воно бралось теплою густою парою. Сильві наївно вмикала двірники й не могла зрозуміти, чому пітніють вікна.

— Сильві, це зміна тиску, — кажу я їй. — Двірники тут не допоможуть. Джаз, до речі, теж.

Так уже складається, що я маю пити сам. Між Сильві й Ґашпером існує джентльменська угода, що десь там після умовного перетину австрійсько-німецького кордону він її підмінить за кермом, а на автобані пити він все ж таки не наважується, тож я собі відкриваю чергову банку, зідравши з неї чеку, і намагаюсь підтримувати розмову. Загалом, перша сотня кілометрів мені знайома, торік я їздив тут автостопом, мене тоді підібрав якийсь божевільний панк, який весь час нервово пив спрайт, його сушило, схоже, він був з обкурки, але гнав-таки на захід, бо мусив, уже не знаю, що там у нього було, може, мама чекала, однак вигляд у нього був нещасний. Коли я дістав із наплічника пляшку води, він спитався: «Чи це не водка, бува, у вас же там, у Росії, усі п'ють водку». — «Ні, не водка», — кажу, і він весело розсміявся. Тупий якийсь панк трапився. Зараз я намагаюсь переповісти все це Сильві, виловлюючи її увагу з атональних джазових ям і порожнин, вона погоджується: «Так,

що говорю, мені розповідали пацани. Вони жили там комуною, з якимись екологами. І розповідали, що це за місто, мала, що це за дивовижне місто. Ти не будеш там працювати. У нас і так буде достатньо всього. І в нашої дитини теж, — додавав він, подумавши.

Узимку її батьки зрозуміли, про що йдеться. Тато плакав, мама похмуро мовчала. Тато рішуче забороняв їй зустрічатися з цим дезертиром, мама хотіла влаштувати її в депо. Навесні, коли вже потрібно було народжувати, вони сказали батькам, що їдуть. Старі злякалися, але вони заспокоювали, говорили, що це найкращий варіант, що вони перетнуть Польщу й дістануться Берліна і що народжувати вона буде вже там, оскільки дитина, народжена в Берліні, це зовсім особлива дитина, вона наділена особливими правами та привілеями, у неї унікальні перспективи та можливості, і федеральний уряд обдаровує таку дитину пільгами та бонусами, і янголи літають у неї над головою, заплітаючи їй у волосся польові квіти. На що батьки сказали, що власноруч відведуть його до війська, якщо він не припинить морочити голову їхній божевільній доньці. А їй пообіцяли прокляття й зневагу, жодної допомоги й виправлення в заповіті не на її користь. Але їх це не зупинило. І вже в травні, коли ось-ось мали початися перейми й дитина серйозно ризикувала народитися не в Берліні, він таки пробив їм закордонні паспорти, і вони автобусом із кількома пересадками рушили на захід, уміло приховуючи її вагітність. І ось коли вони вже робили останню пересадку, безпосередньо до Берліна, коли все складалося найкращим чином і вони перебирали імена для малюка, узгодивши, що коли це буде хлопчик, то назвуть його Джорданом, а коли дівчинка — то ім'я в неї буде Перис, вона раптом відчула, що час настав.

— Почекай ще трішки, — благав він її, нервово визираючи у вікно автобуса, що мчав нічною польською трасою, — лише не народжуй до Берліна. Не позбавляй нашу дитину майбутнього.

— Добре-добре, — плакала вона, — я намагаюся.

— Незабаром буде Берлін, — заспокоював він її. — І все буде добре.

— Так, — погоджувалася вона, — все буде добре.

Народила вона в автобусі. Розгублені водії, не дотягнувши до польсько-німецького кордону якихось сто кілометрів, змушені були викликати поліцію, оскільки просто не знали, що поляки роблять у таких випадках.

Поліціанти відвезли молодих батьків до лікарні і вже там повідомили щасливе сімейство — тата, маму та їхню щойно народжену доньку Перис, що вони порушили візовий режим і тому так чи інакше мають повертатися на історичну батьківщину.

— Вибач, — плакала вона. — Це я в усьому винна. Це через мене ми нікуди не потрапимо.

— Нічого, мала, — заспокоював він, як міг. — Спробуємо зависнути тут. Тут теж добре — у лікарні є автомат із колою, поруч — аквапарк зі знижками. Головне, що ми любимо одне одного. А Перис, коли виросте, усе зрозуміє.

— Ні, — плакала вона далі, — я сама в усьому винна. Я втратила свій шанс. Я втратила свій Берлін, і що нам тепер робити — тут, серед такої кількості вагітних жінок?

Уранці він зателефонував її батькам. Слухавку взяв тато. Дізнавшись про народження онуки, він увесь захвилювався і, хлипаючи від розчулення, сказав, що вони з дружиною за ними сумують і побиваються по триденній розлуці, просять їх повернутися й пропо-

нують забути все старе — і погане, і добре, тим більше, що нічого доброго вони й не пам'ятають. Тому що, додав, це все дурниці — і його дезертирство, і її незакінчена освіта, і те, що вони дали дитині таке дурнувате ім'я, головне, що вони — родина, а отже, мають бути разом, підтримуючи одне одного й допомагаючи одне одному, з тим щоби жити довго й щасливо, а потім померти, в один день і в одному ліжку — укінець заплутався старий і поклав слухавку.

Він пішов до своїх жінок і весело повідомив, що вони, усі разом, повертаються туди, де їх люблять і де на них чекають.

Доньку вони потім переназвали Анжелою.

І хоча минуло стільки часу, хоч він минає і далі, навіть не думаючи спинятися, я все одно повертаюся час від часу до всіх цих історій, які живуть своїм життям, незалежно від того, пам'ятає про них ще хтось, крім мене, чи ні.

Я люблю згадувати їх усі й переповідати про себе, чудово розуміючи, що ці історії давно й щасливо завершилися, що всі герої, згадані в них, недбало й безнадійно вигадані, і що під час їх вигадування постраждали всі, включно з оповідачем. Постраждали, але не відступилися від свого, твердо вірячи, що головне — це нічого не забути. Адже забуття — це найбільша зрада, якої тобі ніхто й ніколи не пробачить. Тому я тримаю в пам'яті їх усіх, згадую їхні імена та звички й час від часу повертаюся в ті міста, де небеса наповнені хмарами й кометами, і туман стоїть над ранковими вокзалами, а пероном ходять завжди юні й завжди замерзлі дівчатка, з ніжністю в серці й фруктовими карамельками в кишені.

ЗМІСТ

Перший розділ

<i>Берлін, який ми втратили</i>	7
<i>Десять способів убити Джона Леннона</i>	30
<i>Баланеску-квартет</i>	52
<i>Територіальні води її ванни</i>	81
<i>Порно</i>	98

Другий розділ

<i>Атлас автомобільних доріг України</i>	123
<i>Immigrant Song</i>	138
<i>Вокзали</i>	162
<i>Нагляд за семафором</i>	171
<i>English Breakfast</i>	181
<i>Родченко</i>	185
<i>Відсоток самогубств серед клоунів</i>	191
<i>Печальні демони оточують</i>	194

Третій розділ

<i>Паспорт моряка</i>	199
<i>Динамо Харків</i>	220
<i>Жовтий китайський джип</i>	234
<i>Червоний Елвіс</i>	243
<i>Вітольд, мої нічні кошмари</i>	264
<i>Buenos días, Пако!</i>	271
<i>Втрати, які нас роблять щасливими</i>	286

Літературно-художнє видання

ЖАДАН Сергій
Біг Мак. Перезавантаження
Збірка

Головний редактор *С. С. Скляр*
Завідувач редакції *Г. В. Сологуб*
Відповідальний за випуск *Т. М. Кукова*
Редактор *Р. В. Мельників*
Художній редактор *Т. О. Волошина*
Технічний редактор *І. О. Гнідая*
Коректор *Н. Я. Радченко*

Підписано до друку 20.02.2015. Формат 84x108/32.
Друк офсетний. Гарнітура «Minion». Ум. друк. арк. 15,96.
Наклад 5000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: corp@bookclub.ua

Віддруковано з готових діапозитивів
на ПП «ЮНІСОФТ»
Свідоцтво ДК №3461 від 14.04.2009 р.
www.ttornado.com.ua
61036, м. Харків, вул. Морозова, 13Б

Видавництво Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
www.trade.bookclub.ua

ГУРТОВИЙ ПРОДАЖ КНИГ ВИДАВНИЦТВА

ХАРКІВ

ДП з іноземними інвестиціями
«Книжковий Клуб
“Клуб Сімейного Дозвілля”»

61140, м. Харків-140,
просп. Гагаріна, 20-А
тел./факс +38 (057) 703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Київська філія

04073, м. Київ, просп. Московський, 6, кімн. 35,
тел. +38 (067) 575-27-55
e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеська філія

65017, м. Одеса, вул. Малиновського, 16-А, кімн. 109
тел. +38 (067) 572-44-28
e-mail: odessa@bookclub.ua

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»

служба роботи з клієнтами:

тел. +38 (057) 783-88-88

e-mail: support@bookclub.ua

Інтернет-магазин: www.bookclub.ua
«Книжковий клуб», а/с 84, Харків, 61001

Жадан С.

Ж15 Біг Мак. Перезавантаження : збірка / Сергій Жадан. —
Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»,
2015. — 304 с.

ISBN 978-966-14-8786-3

Усе починається з вокзалу — зустрічі й прощання, дороги та краєвиди, обличчя та вчинки... Одного разу потрібно зважитися й вирушити в подорож назустріч майбутньому, щоб віднайти точку відліку — або кнопку «перезавантаження». Тож наші мандри лише починаються...

До видання ввійшли як уже знайомі читачеві, так і малознані оповідання одного з найвідоміших письменників сучасної України.

УДК 821.161.2
ББК 84.4УКР

«ANARCHY IN THE UKR» + АКТУАЛЬНИЙ «ЛУГАНСЬКИЙ ЩОДЕННИК»!

Десять років тому герої «Anarchy in the UKR» здійснили ідейну подорож Східною Україною, місця бойової слави Нестора Махна. Мандруючи Донбасом, вони шукали відповіді на запитання — що ж таке воля-свобода-анархія? Чи є межа між ними та де вона пролягає? Сьогодні автор знову відвідав територію, що колись була територією анархізму. Але цього разу — в дуже наелектризованій атмосфері, коли саме повітря просякнуте війною... Вже не давнішньою, часів Нестора Івановича, а більш ніж сучасною...

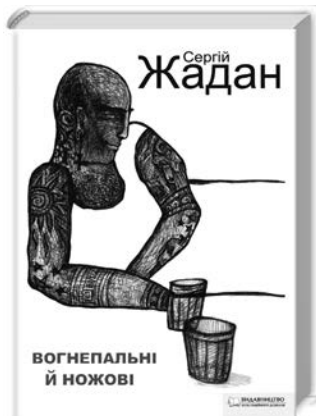
НАЙЛІРИЧНІША КНИГА АВТОРА

Історії Вавилона, переказані для тих, хто цікавиться питаннями любові й смерті. Життя міста, що лежить поміж рік, біографії персонажів, які б'ються за своє право бути почутими, хроніка вуличних сутичок і щоденних пристрастей. Освідчення й зради, втечі й повернення, ніжність і жорстокість.

ВІРШІ, ЯКІ СПРАВДІ МОЖУТЬ ПОШМАТУВАТИ Й ПРОДІРЯВИТИ ЧИТАЦЬКІ СЕРЦЯ!

Збірник біблійних та кримінальних балад, герої яких вперто й послідовно рухаються таємними стежками, намагаючись будь-що здійснити всі свої мрії та залишити місце злочину. Апостоли та бойовики, пророки та біженці, агітатори та відступники, сирени, демони й зомбі — персонажі цієї книги свідчать про час та заповнюють простір, з якого і з'являються вірші — ліричні й піднесені, радісні й ностальгійні, вогнепальні й ножові.

ГОТУЄТЬСЯ ДО ДРУКУ ЕПАТАЖНИЙ ТА ВРАЖАЮЧИЙ «ДЕПЕШ МОД»!

Ніякої попси! Тільки хеві-метал!

Ця жорстка література — не для «слабаків». Як це назвати? Стьоб? Роман-знущання? Пронизливий ліричний текст? Або портрет покоління, яке пережило суворі 90-ті?